

De Algemene Rekenkamer

maart 2022

Algemeen

De Algemene Rekenkamer is een onafhankelijk Hoog College van Staat. Wij controleren de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de ontvangsten en uitgaven van de rijksoverheid. Het is onze klassieke wettelijke taak om jaarlijks de rechtmatigheid te onderzoeken van het financieel beheer van het Rijk en een goedkeurende verklaring te geven bij de Rijksrekening. Dit is onderdeel van het verantwoordingsonderzoek dat ook betrekking heeft op bedrijfsvoering, niet-financiële informatie en beleid. Hierover rapporteren wij aan het parlement op Verantwoordingsdag (derde woensdag in mei). Op basis van ons oordeel kan het parlement besluiten of het decharge verleent aan het kabinet. Daarnaast rapporteren we over afzonderlijke onderzoeken aan het parlement zodat Kamerleden kunnen bepalen of het beleid van een minister zinnig, zuinig en zorgvuldig is.

Missie en strategie

Hoeveel er ook verandert in de wereld om ons heen, ons uitgangspunt blijft hetzelfde: publiek geld vraagt om publieke verantwoording.

Missie

In alle maatschappelijke dynamiek doen wij nog steeds waar wij al ruim 200 jaar goed in zijn: de controle van de inning en besteding van publiek geld. Dat zullen we blijven doen. De missie van de Algemene Rekenkamer is en blijft: bijdragen aan het verbeteren van het functioneren en presteren van de rijksoverheid en de daarmee verbonden organen. Daartoe gaan we na of de rijksoverheid haar geld zinnig, zuinig en zorgvuldig besteedt.

Onze strategie: Vertrouwen in verantwoording

Onze strategische keuzes voor 2021-2025

Burgers en bedrijven als vertrekpunt

Het vertrekpunt van ons werk zijn burgers en bedrijven. De overheid is er voor hen. Zij betalen bovendien mee aan die overheid via belastingen, premies en andere afdrachten. Dat is voor ons reden om ons onderzoek nadrukkelijker te doen vanuit het perspectief van burgers en bedrijven.

IT en databeheer

Technologie en data – het ‘goud van de 21e eeuw’ – vormen steeds meer de kern van de rijksoverheid. Daarom geven we het informatiebeheer een prominente plaats in ons jaarlijkse verantwoordingsonderzoek. Als onderdeel hiervan besteden we de komende jaren aandacht aan de ontwikkeling van en de controle op inzet en gebruik van (zelflerende) algoritmes.

Doelmatigheid

In deze strategische periode gaan we ons jaarlijks concrete doelen stellen voor het aantal publicaties waarin we een oordeel kunnen vellen over de [doelmatigheid](#) van het gevoerde beleid, dus over de verhouding tussen kosten en resultaten. In ons jaarlijkse Verslag van werkzaamheden leggen we daarover verantwoording af.

Burgers en bedrijven als eindpunt

Onze onderzoeken beginnen niet alleen met de inwoners en ondernemers in het land, ze eindigen er ook mee. Dat betekent dat we in onze communicatie over onze onderzoeksresultaten waar mogelijk zullen aangeven wat het voor de mensen of ondernemers betekent dat het geld zorgvuldig, zuinig of zinnig is uitgegeven – of juist niet.

Oordeel

Meer dan voorheen werken we in deze strategische periode toe naar het geven van een oordeel. We streven naar bewoordingen en een vormgeving die recht doet aan de context waarin de rijksoverheid haar werk doet: de wereld is niet altijd zwart-wit. Ons onafhankelijke oordeel is dat ook niet.

Wat niet verandert

- **Focus onderzoeksagenda:** we kiezen nadrukkelijk voor het volgen van publiek geld. Daarom gaat in onze meerjarige onderzoeksprogramma's de aandacht uit naar beleidsterreinen en thema's met een groot financieel en maatschappelijk belang.
- **Focus verantwoordingsonderzoek:** door middel van ons jaarlijkse onderzoek naar de departementale jaarverslagen willen we méér te doen dan alleen het goedkeuren van de rijksrekening en het geven van een oordeel over de kwaliteit van de bedrijfsvoering. Per begrotingshoofdstuk willen we steeds 3 vragen willen beantwoorden: wordt het geld volgens de regels geïnd en besteed? Is de inning en besteding van het geld goed georganiseerd? Krijgt de burger daarmee waar voor zijn geld?
- **Verbinding:** we zijn als Hoog College van Staat onderdeel van het Rijk. Wij zijn onafhankelijk maar functioneren beter in verbinding met andere partijen. Zo betrekken we in ons onderzoek alle partijen die een rol spelen in de uitvoering van beleid. Ook maken we gebruik van de kennis in ons internationale netwerk van rekenkamers wereldwijd of werken we samen met decentrale rekenkamers of onderzoeksinstellingen.
- **Onze doelgroep:** het parlement: het parlement is en blijft onze primaire doelgroep. Dit betekent niet dat ons werk daar stopt – integendeel. We willen dat ons werk ook relevant is voor de partijen die we onderzoeken én voor de uiteindelijke belanghebbenden: burgers en bedrijven.

Positie

Onze positie als Hoog College van Staat is grondwettelijk verankerd. We zijn een onafhankelijk instituut en dus geen onderdeel van de regering of het parlement. We bepalen – binnen onze wettelijke taken – zelf wat we onderzoeken, hoe we dat onderzoek aanpakken, en hoe en wanneer we daarover publiceren. De Tweede Kamer of bewindspersonen kunnen ons vragen onderzoek naar een bepaald onderwerp te verrichten, maar kunnen daartoe geen opdracht geven. In de praktijk honoreren we verzoeken van parlement of bewindspersonen als onze bevoegdheden een toegevoegde waarde hebben. Signalen en reacties uit de samenleving, van burgers, bedrijven of organisaties behandelen we zorgvuldig. We kunnen besluiten om ze te betrekken bij lopende onderzoeken.

Organisatie

De organisatie van de Algemene Rekenkamer bestaat uit het college en de ambtelijke organisatie. Het college wordt ondersteund door de ambtelijke organisatie onder leiding van de secretaris.

Het jaarlijks budget van de Algemene Rekenkamer bedraagt ongeveer 30 miljoen euro dat grotendeels wordt besteed aan personeelskosten. Over onze activiteiten leggen we jaarlijks verantwoording af in een verslag dat voor 1 april wordt gepubliceerd.

Onze positie als Hoog College van Staat waarborgt dat wij niet afhankelijk zijn van (het oordeel van) anderen. Daarom worden verschillende instrumenten ingezet om kritisch naar onszelf te kijken, zoals de inzet van een externe accountant voor de interne controle, de instelling van een Audit Advisory Committee en de organisatie van externe reviews door deskundigen en peer reviews door buitenlandse rekenkamers.

Taken

In artikel 76 van de Grondwet is vastgelegd dat de Algemene Rekenkamer belast is met het onderzoek van de ontvangsten en uitgaven van het Rijk. De publieke euro – ook verbeeld in ons logo – staat centraal in ons werk.

De Algemene Rekenkamer is geen wetenschappelijk onderzoeksinstituut of een toezichthouder. Wij verrichten controles of, meer algemeen, audits. Kenmerkend daarvoor is dat wij met gedegen onderzoek oordelen geven of inzicht verschaffen. In de [Comptabiliteitswet 2016](#) (CW, hoofdstuk 7) worden de volgende taken van de Algemene Rekenkamer genoemd:

- Jaarlijks onderzoek van de financiële verantwoordingsinformatie in de jaarverslagen, de totstandkoming van de niet-financiële verantwoordingsinformatie in de jaarverslagen en de financiële verantwoordingsinformatie in het Financieel jaarverslag van het Rijk;
- Onderzoek naar het begrotingsbeheer, het financieel beheer, de materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties van het Rijk en de centrale administratie van de schatkist van het Rijk;
- Onderzoek naar de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het gevoerde beleid van het Rijk;
- Onderzoek naar de verklaring over EU-uitgaven;
- Onderzoek naar publieke middelen buiten het Rijk;
- Onderzoek naar bijdragen ten laste van de EU-begroting.

De laatste twee taken zijn als 'kan'-bepaling geformuleerd.

Bevoegdheden

Om onze onderzoekstaak goed en onafhankelijk te kunnen uitvoeren, hebben wij unieke bevoegdheden, die in de Comptabiliteitswet zijn vastgelegd. Wij verrichten niet alleen onderzoek bij ministeries en bij andere organisaties binnen het Rijk, zoals de rechterlijke macht en de Hoge Colleges van Staat, maar ook:

- bij instellingen die met publiek geld een in de wet geregelde taak uitvoeren ('rechtspersonen met een wettelijke taak');
- bij organisaties die een financiële binding hebben met het Rijk (bijvoorbeeld omdat zij subsidies, leningen of garanties ontvangen);
- bij ondernemingen waarin de rijksoverheid aandelen heeft ('staatsdeelnemingen'), en
- naar bijdragen uit de EU-begroting (CW 2016, artt. 7.24 t/m 7.29).

Alle relevante informatie die we nodig hebben om onze taken te vervullen, mogen we inzien. Dus ook vertrouwelijke informatie. Ook hebben we het recht op toegang tot e-mails en geautomatiseerde systemen (CW 2016, artt. 7.18 t/m 7.20 en artt. 7.34 t/m 7.36).

Bij gemeenten en provincies hebben we geen onderzoeksbevoegdheden, ook niet als zij rijksgeld uitgeven. We kunnen deze overheden wel vragen om mee te werken aan ons onderzoek. Als het gaat om bijdragen uit de EU-begroting, heeft de Algemene Rekenkamer wel onderzoeksbevoegdheden bij gemeenten en provincies.

De Algemene Rekenkamer kan een oordeel uitspreken over het beleid van de regering, maar we vellen geen politiek oordeel, bijvoorbeeld dat het beleid zelf goed of fout is. De politieke (parlementaire) besluitvorming is voor ons een gegeven. We kunnen wel oordelen dat een wet of het beleid niet werkt zoals dit was bedoeld en aanbevelingen doen hoe het beter kan.

Internationale samenwerking

De Algemene Rekenkamer is de onafhankelijke externe auditor van de rijksoverheid (de Auditdienst Rijk (ADR) is de interne auditor). In internationaal perspectief zijn wij een *Supreme Audit Institution* (SAI). De SAI's van 193 landen hebben zich verenigd in de [International Organization of SAI's](#). Er zijn daarnaast zeven regionale organisaties, waaronder [EUROSAI](#). De Algemene Rekenkamer is lid van INTOSAI en EUROSAI en van het Contact Comité van EU-rekenkamers. Daarnaast zijn we lid van verschillende werkgroepen van de genoemde organisaties. De twee hoofdthema's van ons buitenlandbeleid zijn Internationale kennisuitwisseling/samenwerking en Institutionele ontwikkelingssamenwerking.

Onder de paraplu van INTOSAI is een uitgebreid raamwerk van richtlijnen ontwikkeld voor zowel de positie als de werkwijze van SAI's. Deze zo genoemde **professional pronouncements** zijn onderverdeeld in 'principles', 'standards' en 'guidance'.

De Algemene Rekenkamer wil in principe voldoen aan deze richtlijnen. In **Principle 1 (Lima Declaration)** zijn de grondbeginselen voor het functioneren van rekenkamers vastgelegd. Onze onafhankelijkheid is een basisvoorwaarde om ons werk goed te doen. Dit belangrijke principe is vastgelegd in **Principle 10 (Mexico Declaration)**.

In **Principle 12 (The Value and Benefits of SAIs)** wordt gesteld dat rekenkamers hun taak uitvoeren in het belang van burgers ("*making a difference to the lives of citizens*").

Om deze ambitie waar te maken, worden drie belangrijke voorwaarden genoemd:

- het versterken van de verantwoording, transparantie en integriteit van overheid en openbare lichamen;
- het aantonen van de blijvende relevantie van rekenkamer voor de burgers, het parlement en andere belanghebbenden; en
- een modelorganisatie zijn door het goede voorbeeld te geven.

In **ISSAI 100 (Fundamental Principles of Public-Sector Auditing)** worden de basisbegrippen voor de externe audit van de publieke sector uiteengezet.

** Aan de inhoud van deze factsheet kunnen geen rechten worden ontleend.*

Meer informatie

Op www.rekenkamer.nl vindt u informatie over de strategie, het werkprogramma en alle gepubliceerde onderzoeken van de Algemene Rekenkamer. Voor meer en/of andere inlichtingen kunt u zich wenden tot voorlichting@rekenkamer.nl.